

สบู่ดำพันธุ์วัฒนา 2

แหล่งที่มาและประวัติ

สบู่ดำพันธุ์วัฒนา 2 เป็นพันธุ์ลูกผสมชั่วที่ 1 ระดับชนิด (interspecific hybrid) ภายในสกุล *Jatropha* ระหว่างสบู่ดำ (*Jatropha curcas* L.) ซึ่งมีกลีบดอกสีเขียว กับเข็มปัดดาเวีย (*Jatropha integerrima*) พันธุ์ดอกสีแดงเข้ม ซึ่งลูกผสมที่ได้มีดอกสีขาว (ลูกผสมที่ได้จากการผสมพันธุ์ระหว่างสบู่ดำ (*Jatropha curcas* L.) ซึ่งมีกลีบดอกสีเขียว กับเข็มปัดดาเวีย (*Jatropha integerrima*) พันธุ์ดอกสีชมพู จะให้ดอกสีขาวได้เช่นเดียวกัน)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ราก	รากปฐมภูมิ (primary root) มีลักษณะเป็นรากแก้วร่วมกับรากแขนง
ลำต้น	ปีแรกอายุประมาณ 8 เดือน จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.0-1.5 เซนติเมตร มีความสูงประมาณ 1.2-1.5 เมตร ลำต้นส่วนใหญ่จะมีสีเขียว ผิวเรียบ ความกว้างทรงพุ่มประมาณ 1 เมตร โดยเฉลี่ยจะเล็กกว่าสบู่ดำ แต่ใหญ่กว่าเข็มปัดดาเวีย ไม่มีขน ลำต้นมีเนื้อไม้มากกว่าและแข็งกว่าสบู่ดำแต่จะอ่อนกว่า และมีเนื้อไม้น้อยกว่าเข็มปัดดาเวีย ลำต้นที่แก่จะมีสีน้ำตาล มีจุดประอยู่ทั่วไป ลำต้นที่แก่มากขึ้นจะปรากฏรอยประเป็นทาง โดยเฉพาะส่วนโคนจะปรากฏรอยประเป็นทางอยู่ทั่วไป แต่บางต้นไม่ปรากฏรอยประตามส่วนยาวของลำต้น ส่วนเข็มปัดดาเวียมีลำต้นสีน้ำตาลดำ ผิวเรียบ สบู่ดำมีลำต้นสีเขียว และมีรอยเกล็ดตา (bud scale scar) ตลอดลำต้น และลำต้นของลูกผสมไม่มีน้ำยาง
ใบ	เมื่อแก่เป็นแผ่นใบรวมแบบ palmately compound รอยหยัก (lobed) 3-5 หยัก มีทั้งรอยหยักตื้นและรอยหยักลึกกว่าสบู่ดำทำให้รูปร่างใบแตกต่างกัน ขอบใบเรียบ (entire) โคนใบรูปหัวใจ (cordate) ปลายใบเรียวแหลม (acuminate) การจัดเรียงตัวของเส้นใบแบบ palmately netted venation แผ่นใบมีสีเขียวหรือเขียวอมเหลือง ขนาดของแผ่นใบเล็กกว่าสบู่ดำ แต่ใหญ่กว่าและมีรูปร่างแตกต่างจากเข็มปัดดาเวีย เข็มปัดดาเวียใบมีรูปร่างส่วนใหญ่เป็นรูปขอบขนานแกมรูปไข่ (ovate-oblong) หรือรูปรี (elliptic) สีของใบลูกผสมส่วนใหญ่หลังใบจะมีรอยประใหญ่หรือเล็กเห็นได้ชัดเจนในใบอ่อนหรือบางทีก็ไม่มี

ดอก	<p>ออกดอกบริเวณปลายยอด ปลายกิ่งหรือข้างๆ กิ่งระหว่างก้านใบ ลักษณะเป็นช่อ ดอกแบบช่อกระจุกซ้อน (compound dichasium) แต่เป็นชั้นซ้อนน้อยกว่าสับดูดาเป็นชั้นใกล้เคียงกับเข็มปัดตาเวีย แต่ช่วงสั้นกว่า เป็นดอกไม้สมบูรณ์เพศ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่แยกกัน (monoecious) แต่อยู่ภายในช่อดอกเดียวกัน ดอกเพศผู้ และดอกเพศเมียมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก 5 กลีบเท่ากัน คล้ายกับสับดูดา และเข็มปัดตาเวีย แต่กลีบดอกจะมีสีขาวและยาวกว่าสับดูดาหรือยาวใกล้เคียงเข็มปัดตาเวีย แต่ปลายกลีบดอกจะม้วน ดอกเพศผู้มีอับเรณู 10 อับ แบ่งเป็น 2 วง วงละ 5 อับ อับเรณูมีสีเหลือง ดอกเพศเมียประกอบด้วยรังไข่ (ovary) แบ่งเป็น 3 ห้อง ด้านบนของรังไข่เป็นก้านชูเกสรเพศเมีย ซึ่งยอดเกสรเพศเมีย (stigma) แยกเป็นแฉกๆ แต่ละแฉกเป็นจักๆ คล้ายดอกสับดูดาและเข็มปัดตาเวีย อัตราส่วนของดอกเพศผู้ต่อดอกเพศเมียพบได้ตั้งแต่ 10 ต่อ 1 ถึง 15 ต่อ 1 จำนวนดอกภายในช่อจะมีประมาณ 30–70 ดอก</p>
ผล	<p>เป็นแบบ เปลือกแข็งเมล็ดเดี่ยว (nut) มี 3 ช่อง (locule) เปลือกค่อนข้างหนา ผลคล้ายสับดูดา แต่มีขนาดเล็กกว่าแตกต่างจากผลของเข็มปัดตาเวีย ซึ่งมีเปลือกบางกว่า ลักษณะเป็นพู 3 พู เมื่อดูจากภายนอก ผลอ่อนมีสีเขียว ผลแก่มีสีเหลือง และเปลี่ยนเป็นสีดำ เช่นเดียวกับกับสับดูดา แต่แตกต่างจากเข็มปัดตาเวีย เมื่อแก่มีสีน้ำตาลปนเทา</p>
เมล็ด	<p>รูปร่างแบบขอบขนานปลายมน (oblong) คล้ายสับดูดา มีเปลือกหุ้มสีดำ ส่วนของเอ็นโดสเปิร์ม (endosperm) และเอ็มบริโอ (embryo) มีสีขาว แตกต่างจากเมล็ดของเข็มปัดตาเวีย ซึ่งมีเมล็ดคล้ายสับดูดา</p>

สบู่ดำพันธุ์วัฒนา 2